

עין משפט‏
נר מצוה

ע א מיי פֿייל מה'ל אַסות ה'ליל טוש'ע אה'ע ס' ס' ע'י ג: **עא** ב מיי שם ה'ל'ג טוש'ע שם ספ' ד: **עב** ג ד מיי שם טוש'ע שם ספ' ה: **עג** ה טוש'ע שם ספ' ו: ‏

תוספות רי"ד

איתמר קטן שבא על הגדולה רב אמר עשה מוכת עץ. פי' דכיון שהוציא בתוליה אע"ג שאין ביותו ביאה לא גרע מפע' הנחקק וכתובתה מנה לרבנן ושמואל אמר אין מוכת עץ בבשר פי' בבשר אדם. ואי בעולה לא הוויא מוכת עץ נמי לא הוויא והוי היא כאילו מיכה היא באצבעה שהממכת בתוליה באצבעה לא הפסידה מאתיס דדוקא דרוסת איש ומוכת עץ לרבנן הפסידה המאתיס אבל במיעוץ לא הפסידה המאתיס כיון שאין כוונתה אלא שלא להצטער תחת בעלה ומוכמת עץ דפליגי רבנן משום דהוי שלא לדעתה ומיטניא בהכי. אמרי' בפ' ד' אחין כל הני מיעובת של בית ר' חמר שמן וק"ל כשמואל בדיני: אמר רמב"ח מחלוקת כשהכיב בה. פי' כשכונסה וכתב לה כתובה היה יודע שהיא מוכת עץ דר"מ מודי לה לבוגרת פי' דק"ל דכלו בתוליה ואמ"ה כתובותן מאתיס ורבנן מדמו לה לבעולה ורי"מ אדמידי לה לבוגרת לדמו לה לבעולה בעולה איתעביד בה מעשה (בוגרת) [כדיי אדם האן לא איתעביד בה מעשה ורבנן אדמידי לה לבעולה לדמו לה לבוגרת לא איתעביד בה מעשה כלל הא איתעביד בה מעשה.

אבל לא הכיר בה ד"ה ולא כלום פי' שמקח טעות הוא. ורבא אסיק דבין הכיר בה ובין לא הכיר בה לר"מ כתובתה מאתיס לרבנן כתובתה מנה. וק"ל כרבנן ולא כרי"מ דייחיד ורביס הלכה כרביס: **מתני'** בתולה אלמנה גרושה וחלוצה מן הנשואין כתובתן מנה ואין להן טענת בתולים. הגיורת והשבויה והשפחה שנפדו ושנתגייירו ושנשתחררו יתירות על ג' שנים ויום א' כתובתן מנה ואין להן טענת בתולים. פי' בתולה מן הנשואין כגון שנכנסה לחופה ומת בעלה בחזקת בעולה קיימא משעה שנכנסה תחתיו וכתובתה מנה אם נשאת לאחר סתם ואין להם טענת בתולים להפסידה אותה מנה ולומר בחזקת בתולה נשאתך והרי מקחי מקח טעות: תנו רבנן כנסה הראשון לשם נשואין ויש לה עדים שלא נסתרה או שנסתרה אלא שלא שהתה עמו כדי ביאה אין השני יכול לטעון טענת בתולים פי' להפסידה מנה הראוי לאלמנה מן הנשואין שהרי כנסה הראשון. ואפי' שהעדים מעידין אינו יכול לטעון.

יא:

ושמואל אמר אין מוכת עץ בבשר. כלל השיר בתולין איירי דאי כהשיר למה יש לה להיות פחותה ממוכת עץ: **לרבנן** הכיר בה מנה לא הכיר בה ולא כלום. וממני' ר"מ היא ולא רבנן ואם תאמר אמאי לא קאמר לרבנן צין הכיר

זה צין לא הכיר זה מנה דקאמר במסקנא ומיתי מתניתין לדברי הכל וי"ל דלא חיאל ליה למימר הכי דכיון דרבנן מדמו לה לבעולה הויא כלל הכיר זה כמו כנסה בחזקת בעולה ונמנאלת בעולה וסבירא ליה דלית לה ולא כלום וצמסקנא סבר הא דמדמו לה לבעולה היינו לענין מנה אבל מקח טעות לא הויא כמו בעולה דלזיו מקפיד כ"כ במוכת עץ שיהא מקח טעות:

הדר ביה רבא מההיא. אבל מהא לא צעי למימר דהדר ציה משום דמקח טעות לגמרי משמע וא"ת מנא לן דהדר ציה ממה שאמר לרבנן לא הכיר זה ולא כלום נאמר שחזר צו ממה שאמר לא הכיר זה לר"מ מאתיס אלא נפרש לא הכיר זה מנה ונוקי צרייתא כרבי מאיר וי"ל כדפי' לעיל צקונטרס דאין זה סבירא דאי חשיב מקח טעות לא יהא לה כלום ואי לא חשיב מקח טעות למה לא יהא לה מאתיס כיון דמדמה לה לצוגרת דלטו לצוגרת פוחמין לה מכתובתה^(א): אמר

בתולה נשאת פרק ראשון בתובות

ואין להן טענס בתולין. אין יכול להפסידה אותו מנה ולומר בחזקת בתולה נשאתך והרי מקחי מקח טעות: **גב' עשאה מוכס עץ**. נהי דאין ציאלו ציאה מניה לא גרע מעץ הנתקע ולרבנן דפליגי אמוכת עץ כתובתה מנה וכן

ואין להן טענת בתולים *הגיורת והשבויה והשפחה שנפדו ושנתגייירו ושנשתחררו יתירות על בנות שלש שנים ויום אחד כתובתן מנה ואין להן טענת בתולין: **גב' אמר** רב יהודה אמר רב קטן הבא על הגדולה עשאה מוכת עץ כי אמריתה קמיה דשמואל אמר יאין מוכת עץ בבשר איכא דמתני לה להא שמעתא באפי נפשה קטן הבא על הגדולה רב אמר עשאה מוכת עץ ושמואל אמר אין מוכת עץ בבשר מתיב רב אושעיא גדול שבא על הקטנה וקטן הבא על הגדולה ומוכת עץ כתובתן מאתיס דברי ר"מ וחכמים אומרים מוכת עץ כתובתה מנה אמר רבא הכי קאמר גדול הבא על הקטנה ולא כלום^(א) דפחות מכאן כנותן אצבע בעין דמי וקטן הבא על הגדולה עשאה מוכת עץ ומוכת עץ גופא פלוגתא דר"מ ורבנן אמר רמי בר חמא^(ב) מחלוקת כשהכיר בה דר"מ מדמי לה לבוגרת ורבנן מדמו לה לבעולה אבל לא הכיר בה דברי הכל ולא כלום ור"מ אמאי מדמי לה לבוגרת גרמייה לבעולה בעולה איתעביד בה מעשה בידי

אדם הא לא איתעביד בה מעשה בידי אדם ורבנן אדמידי לה לבעולה גרמייה לבוגרת בוגרת לא איתעביד בה מעשה כלל הא איתעביד בה מעשה אבל לא הכיר בה לדברי הכל ולא כלום מתיב רב נחמן^(א) היא אומרת מוכת עץ אני והוא אומר לא כי אלא דרוסת איש את ר"ג ור' אליעזר אומרים נאמנת אלא אמר רבא בין הכיר בה ובין לא הכיר בה לר"מ מאתיס לרבנן הכיר בה מנה לא הכיר בה ולא כלום והדר ביה רבא דתניא כיצד^(ב) הוצאת שם רע בא לבית דין ואמר פלוני לא מצאתי לבתך בתולים אם יש עדים שזינתה תחתיו יש לה כתובה מנה אם יש עדים שזינתה תחתיו בת סקילה היא הכי קאמר אם יש עדים שזינתה תחתיו בסקילה זינתה מעיקרא יש לה כתובה מנה^(א) ואמר רב חייא בר אבין אמר רב ששת זאת אומרת כנסה בחזקת בתולה ונמצאת בעולה יש לה כתובה מנה ומתיב רב נחמן^(א) הנושא את האשה ולא מצא לה בתולים היא אומרת משארסתני נאנסתי ונסתחפה שדהו והוא אומר לא כי אלא עד שלא אירסתך והיה מקחי מקח טעות ולית לה כלל ואמר להו רב חייא בר אבין אפשר רב עמרם וכל גדולי הדור יתבי כי אמר רב ששת להא שמעתא וקשיא להו ושני מאי מקח טעות נמי ממאתים אבל מנה אית לה ואת אמרת לית לה כלל^(א) ואמר רבא מאן דקא מותיב שפיר קא מותיב קא מותיב ימקח טעות לגמרי משמע ואלא קשיא הך תריץ ואימא הכי אם יש עדים שזינתה תחתיו בסקילה זינתה מעיקרא ולא כלום ינמצאת מוכת עץ יש לה כתובה מנה והא רבא הוא דאמר לרבנן לא הכיר בה ולא כלום אלא ש"מ הדר ביה רבא מההיא ת"ר כנסה ראשון לשום נישואין ויש לה עדים שלא נסתרה אי נמי נסתרה ולא שהתה כדי ביאה אין השני יכול למעון טענת בתולים שהרי כנסה ראשון אמר

ואי לאו מקח טעות הוא אין חילוק צין הכיר ללא הכיר: **והדר ציה רבא גר'** ול"ג מההיא. והדר ציה רבא ממאי דאמר לרבנן לא הכיר זה ולא כלום אלא צין הכיר צין לא הכיר יש לה מנה לרבנן ומאתיס לר"מ ומתני' דהתם דברי הכל: **הוצאם שם רע**. ליענש מאה כסף אם שקר וליסקל אם אמת היה: **צא לצ"ד**. זקוק לצוא לצ"ד ואומר כו': **ואמר רב חייא גרסי'**: **ומוסיב רב נחמן** גר': **נסתחפה שדהו**. מולך גרס. כלדס שהמטר צא וסוקף את זריעתו ועוקרה: **מקח טעוס לגמרי משמע**. ואין לה כלום: **כי אמרה רב ששם להא שמעתא**. להאי זאת אומרת דלעיל דיש לה כתובה מנה: **וקשיא להו**. הא דאומצינן: **ואמר רבא גרסי'**: **ואלא קשיא הך**. ואקשינן לרבא אלא קשיא הך דלעיל דקמני זינתה מעיקרא יש לה כתובה מנה: **סנין**. להאיא דלעיל דכיצד הוצאת ש"ר חירווא דתרכת לה לא תתראה הכי אלא הכי אם יש עדים כו': **נמאלס**. לא הכיר זה משמע וקא מתרץ רבא יש לה כתובה מנה אלמא הדר ציה מההיא דלעיל דהא איהו אמר לרבנן ולא כלום וכרבי מאיר נמי לא תוקמה דהא רבי מאיר מאתיס קאמר: **ויש לה עדים שלא נסתרה**. רבותא אשמעינן דאפי' הכי אין השני יכול לטעון טענת בתולים ולימא מקח טעות הוא: **שהרי כנסה ראשון**. ועליו לדעת שנעלה:

זאת

מסורת הש"ס

(א) [גדה מד:ל, צ] [לקמן יג,א, (א) לקמן יג, [טו,ל, (ד) לקמן מו, (ט) [לקמן יג,א, (ו) [לקמן יב: טז,ל, (ז) [לקמן יב: טז,ל, (ח) ויקרא כא, (ט) ועוד כ"ל דניחא ליה טפי דלרבנן לא הכיר זה מנה דהשתא מיוקמא מתני' וברייתא נמי כרבנן. ת"י עה"ג,

גליון הש"ס

גב' ואמר רבא מאן דקא מותיב שפיר. שבת קבג ע"ה צ"ה ו ע"צ:

מוסף רש"י

היא אומרת משארסתני נאנסתי. ואית לי מאתיס (לקמן טז,).